

VADÁSZ- ÉS VERSENYLAP.

Szombat, július 10.

19. sz.

Második évfolyam 1858.

Vízivadászat a Sárreéten.

HAVAS SÁNDORTÓL.

(Vége.)

Mi a vízivadászat idényét illeti, ez, mint főnebb emlitém, már kora tavasszal, vagy inkább még a tél végével kezdődik. Tart azután mindaddig, míg a vízivad nyári tollait nem kezdi hányni, vagyis, mint az itteni kifejezés tartja, nem „lohosodik,“ tehát június közepe vagy végeig. Java vadászatnak azonban csak akkor van igazán ideje, midőn a rét jege tökéletesen fölengedt s csónakkal mindenfelé bátran járhatni. Mire a rekettye kihányta barkáit, már minden vízivad fészken ül. A jérczék költenek, a hímek egy falkába csapnak össze s mindaddig együtt élnek, míg a tojó egészen föl nem neveli fiait; az ilyen együvé került hímeket, melyek közé csak azon jércze megyen, melly tojásait elveszté, „kajtár“oknak nevezik. Épen midőn a fiók-liba vagy rueza már anyányi s szárnytollai elég erősek, kapja az öreg is vissza tollait; addig míg az úszóvad „lohos,“ repülni épen nem tud, s ilyenkor különálló apróbb tavakból jó vizikutyaival sokat ki lehet fogdosztatni, ennek és a sasnak üldözései elől a lohos vízivad csak gyakori s hosszantartó elbukása által tud s iparkodik menekülni. Julius közepe táján aztán vegyest odahagyják a rétet s a vetéseket szállják meg seregestől, honnét csak ritkábban térnek a vizre

vissza s hol igen sok pusztítást okoznak. A sárszalonkák, a lilikek és a gyöngyvérek mint az olvasó tudja, már április végével elhagyják vidékünket s csak augusztus felé, mikor kiköltöttek, térnek hozzánk vissza smaradnak addig, míg a fagy őket el nem zavarja. Legszebb vizivadászat esik május közepétől június derekáig, ekkor a vad még mind a réten van, vagy leginkább oda jár eledelt keresni. A víznek sincs még ilyenkor ama kellemetlen szaga a „kotútól“ vagyis a vízbe hullott mindennemű rothadt csörmeléktől, melly a kenderáztatók szagához hasonlít. Májusban a szűnyogok milliárdjai reggeli s esthajnalon, a napnak égető heve nappal nem teszik a vadászatot kínossá. Mellesleg legyen mondva, hogy a szűnyogok borzasztó támadásai elől a vadász csak úgy menekülhet némileg, ha igen erős szilva- vagy czitromlével, vagy más ártalmatlan s erős illatú folyadékkal keni be arcját. Nyakóczon május végén túl vadászni nem lehet.

Most már tegyünk együtt egy kis kirándulást a Sárrétjére, ha úgy tetszik s az olvasó még meg nem unta a mulatságot! Legjobb ha Püspökladányból indulunk, melly vasúti állomástól a rét csak egy órányira van. Innét aztán akár Sebastopol alá, vagy az egész világba mindenütt vizen mehetünk. Mindjárt délután kell indulnunk, hogy az esti és hajnali húzáson jelen lehessünk; kiválasztjuk magunknak május utóbbi napjainak némellyikét; ha csupán vadlúdra akarunk vadászni, április hónapját; fődolog, hogy előre hirt adjunk Rohodinak, vagy bármely más pákásznak, hogy ránk annyi csónakkal a hányan vagyunk, a rét szélén várakozzék.

Midőn Püspökladányt a Sárrétnek ezen fővárosát elhagytuk s szekerekünk a rétnak fordul, épen nem mondhatnám, hogy körözetünk valami regényessel kinálkozik. Az idegen, ki soha illy pusztaságot nem látott, a néma csodálkozástól nem tud magához térni; sehol fát vagy bokrot, vagy ollyasmit min szeme megakadhatna, nem vesz észre, csak a távolban gunnyaszt egykét nyomorú épület, egymástól mértföldnyi térközön, aztán messze jobbra tőlünk Karczag város egyháza s tornyai látszanak, mint egy nagy asztag s néhány a rét szélébe vert karó. Azonkívül végetlen síkság köröskörül és rajta semmi, de semmi! A csonttá száradt semjékes lapályokon szekerekünk lassan s nehezen döcög, úgy is kell, ha vesénket időnek előtte nem akarjuk testünkben kirázatni.

A tájnak ezen elhagyott, kedélyt lehangoló sivár tekintete azonban lassanként tűnni kezd, minél inkább közeledünk a réthez. A légkör-

ben itt ott apró fekete pontok mozognak s kisebb nagyobb foltokban ereszkednek föl s alá. A vízibikának mély tompa bömbölése szakadozott ütemekben már egész hozzánk elhallik. A roppant nádasok már előttünk fakúlnak vagy zöldelnek; felettök a sok apró fekete pont megannyi föl s alá repkedő vízivaddá változik. Körözetünk szemlátomást élénkül, a vadludak hosszú sorvonalát s a vadruczák rendtlenebb foltjait már tisztán kivehetjük, de még nagyon messze vannak hozzánk. Mindamellett a szélkiáltó szalonka már ekkora távolságra is, valamely látatlan porondról észrevett bennünket s mértföldre elhallászó dallamos fütytjéssel vigyázatra inti társait, kik neki tüstént felelnek. Már most nem vagyunk egyedül, a rét szárnyas lakóinak mozgását már szinte é r e z z ü k magunk körül; a halászmadár, csüllő és sirály rekedt sikitása már egész közéről hangzik; itt vagyunk a rét szélén, a „Középháton,“ hol Rohodi és társai levett kalappal s „Isten hozta“val fogadnak.

Mindegyikünk egy-egy lélekvesztőre ül; a pákász nesztelenül csusztatja csónakját a gazzal benőtt tóra s fennállva egyetlen ágas rúdjaival olly ügyesen kormányozza a kis vízmozdonyt, hogy épen semmi veszélytől nem kell tartanunk. Le kell azonban ülnünk a gyékény csomóra, a sajka kellő derekába s nyugodtan viselnünk magunkat, nehogy fölbillenjünk s porunk, löfegyverünk magunkkal együtt megázzék. Utközben is tehetünk néhány jó lövést, ha vigyázunk. A porond szigetnél a pákászkunyhó irányában kikötünk, holminkat s az eleséget, mit magunkkal hoztunk, számba vesszük s elrendezzük, mert az éjt e nádkunyhóban töltendjük, melly belül elég tágas ugyan, de mellybe nemesak kétrét görnyedve kell bemennünk, hanem alacsonysága s a füst miatt egyenest bennállani sem lehet. A kunyhó előtt hosszú rudon két vadlúd csüng, mit Rohodi ma hajnalban lőtt. Mi is tüstént indulni akaránk, de Rohodi azt tanácsolja, hogy ne menjünk már sehova, az idő ugymond, hosszabb kirándulásra már kevés, majd ha beáll az est, elmehetünk a porond legtulsó szélére mindenütt szárazon, hová a vadliba s vadrucza húzni szokott s hol csak olly jó a les mindenre, mint bárhol másutt. E tanácsban megnyugszunk, mert hisz ő tudja legjobban, mit és hogyan kell tennünk, ő nem irigyli tőlünk a vadat, sőt azon van, hogy minél többet lőhessünk, mert hisz annyi van, hogy Magyarországnak minden vadásza se tudná kipusztítani! Addig tehát, míg beáll az alkony s nekünk lesre kell indulnunk, rendezzük el tanyánkat s nyugóhelyünket; gazdánk a legpuhább réti haraszt s gyékénybeles avar-

ból vetett ágyat, belőlők a réti fodormentának nem olly erős illatja lehel; ha plaidünket ráborítjuk, a legpompásabb nyugvóhelyünk leend. Azután kiülünk a kunyhó elé egy nádkévére s rágyújtván, tekintetünk a sok mindenféle vadon tévelyeg, melly előttünk a távolban repked föl s alá. Nem sokára Rohodinak sürgős „peszmetelése“ veszi igénybe figyelmünket: ő estelit készít nekünk, s ez ránk nézve érdekes. Egész friss viczkánczó halakat hoz a véterből, azokat egy tiszta gyékényen lepikkelyezi s darabolja a bográcsba paprikásnak s halászlének; az apróbb halakat utasításom szerint egy kis fanyársra tűzi, mellynek hegyére, midőn már bent van, egy egész paprika hüvelyt illeszt, hogy ennek íze a belső részeket átjárja; kívülről a halnak mindkét oldalát jól bemetszi s a szeletek vágásaiba finomra aprított vöröshagymát ken, a hal mindkét „kopótyújába“ (fej alatti üregekbe) szalonnaszeleteket illeszt, hogy a zsír felülről a rováásokba szivároгjon s a hagyma ízével együtt az egész sültet átjárja; így elkészítve s megsózva a halakat, fejjel fölfelé sorba tűzi le a földbe a később meggyújtandó tűz közelében. Az így sült hal legizletesebb mit valaha ettem, jó ízűen evett belőle egy barátom is, ki előbb a vöröshagyma láttára orrát fintorgatta, mert a hagymának kellemetlen szaga sülés közben elpároгl s csak az íze marad meg.

Még mi ezen aprólékos készületeket nézzük, észre is alig vesszük, milly zaj támadt hirtelen a rét szárnyasai közt. A nap leáldozó félben van, nyugot felől már rég lángpirosra gyúlt a felleг, a nap búcsúzni készül a földtől. A vízimadarak mind esteli tanyájokra szállnak ki és be, a hazatértek s az elmenők egymást üdvözik, a jérezék örülnek fiaiknak s híjják haza a hímeket, ezek tudatják, hogy már sietnek vissza családjukhoz és mintha az összes madársereg a napnak ezen bucsúját megakarná ünnepelni; napszállatkor egyszerre megszólal minden madár, melly a réten s a rét körül lakik. S támad ollyan hangverseny, minőt a világ minden művésze sem tudna előállítani. A számtalan vízbikáknak mély tompa bömbölései, mellyek egyenlő szakadozott ütemekben, de egymástól eltérő s roppant erős hangokban — kivált nyáron — olly rémületesen bögnék a lápvadonban s a szó teljes értelmében megrázkódtatják a léget: ezen kis madarak, mellyek nem nagyobbak egy tyúknál, fújják a *contrabass*! Ebbe vegyül a tömérdek vadlibának feleselő gágogása s a vadruczák ezreinek sipítása, majd csörgéshez, majd ismét sziszegéshez hasonló, itt örvendező, amott pedig jajgató hanglejtés-

sel; a gémek, kolcsagok és vakvarjúk is beleszólnak rekedt s egykedvűleg elharapott károgásaikkal; a szárcsák csattognak és pittyegnek, a búvárok, tamburások, bódorkák és egyéb vöcskök ép úgy s olly erővel nyerítenek mint a ménló: ezek adják a középhangokat. Végre a szélkiáltók csengő, dallamos füttyentése, a füttyülő szalonkák zajos kaczagása, mint egy jó tenor áttör a halászmadár csüllő és sirály rekedt visitásain s a vizityúkók furesa kotyogásán, mi néha úgy szól, mint midőn egy tele kulacs tartalma szomjas torokba omlik, néha pedig úgy, mintha egy kis öleb hallatná örvendező ugatását. Ezen éles hangok áttörnek a libucznak síró vagy örvendő sikoltásán s rövid szakaszokban elnyomják a nádiverebek éles s fáradhatlan csiripolását is, mellyekbe pedig ő olly kellemes füttyürészést tud vegyíteni.

Ezen különböző hangászsereg fölött egy-két nágyréti sas lebeg fönn a légben s szárnyait alig rezzentve midőn repül, méltóságosan néz széjjel. E saskeselyűk úgy látszik, a karnagyok szerepét vállalták magukra, mert a mint eszökbe jó lebocsátkozni, vagy röptüknek bizonyos és sebesb irányt adni, ott azonnal egy vészthirdető crescendot hallat a madársereg, mellynek alkalmasint minden szeme a hatalmas igazgatókra van fordítva.

Sokáig zúg és zeng az egész nádasrengeteg a leirhatlan hangchaosban; az ember önkényt elhallgat és mindinkább gyönyörködik a természetnek ezen szabadon jelentkező szaván; akaratlanul merengni kezdünk s gondolkozni azon: milly parányi kis pont az ember a természet végetlen nagyszerűségében!

A kunyhó közelében járva kelve szalonkát vagy kolcsagot, sőt ha szerencsénk van libát s ruczát is lőhetünk minden nagyobb fáradság nélkül. Ha épen kedvünk tartja, letétetjük magunkat valamelly nádas szélén s lessük a mi jó; tábori széken szivarozva ez sem olly unalmas dolog, azonban ha ezt nem szeretjük, hát cserkészve a rét szélén járhatunk.

Ekkor bekövetkezik az esteli húzás ideje, s a kijelölt helyeket elállva, különösen ruczát, annyit lőhetünk, hogy néha bajos azt, mit lőtünk, összeszedni. Egyik árnyoldala a vízivadászatnak, melly az embert igen bosszantja, az, hogy egy nagy része az elejtett vadnak meg nem kapható; az ügyes vizikutya ugyan sokat előkeres, de nem tanácsos azt mindenüvé beküldeni, mert gazos helyeken a kolokány fűrészalakú levelei összehasogatják az engedelmes állat bőrét s a vízi tőknek kötélszerű

hosszú gyökeibe s a hínár indáiba bebonyolodván lábai, néha mozdulni se tud a szegény állat, könnyen elvérzik s odavész. Bármilly ügyes és kitartó a pákász, de a nádasok sűrjéből és gazos helyekről, hová az elejtett vad netalán esett, azt annál nehezebben tudja kihozni, minél bajosabb a tájékozás illy rengetegben s a pontnak, hová a meglőtt vad esett, megjelölése. Ez különben itt közönséges dolog s azon senki ne csodálkozzék, ha néha felét se kapja meg annak a mit lőtt.

Az esti lesből hazatérve, tanyát ütünk a kunyhó előtt, vagy ha eső közeledik, benn s uti theás készletünk mellett ép olly kedélyesen fogyasztathatjuk el estelinket, mint homn; Rohodi legfrisebb szárcsa- és libucz-tojással szolgál a theához, mikor ideje van.

Reggel még sötétben serkent fel bennünket a pákász, mert a vadludakra leginkább kora hajnalban kell és lehet menni. Még a madársereg s alszik, csak sajkánk zaja ver föl itt ott egy csapatot. Holdvilágos éjszakákon illy reggeli hajózás a réten fölötte kellemes; ekkor van alkalmunk a pákásznak helyismeretét is bámolni: órahosszant evez, vagy inkább tolja a sajkát hosszú ágas rúdjával a legsűrűbb nádasok közé; jobbra, balra, semmi pontot nem látunk, melly nekünk tájékozásul szolgálhatna, de azért ne féljünk, hogy utat tévesztünk! Egy nagy sik tó közelében végre, nagy erővel hajtja be a csónakot egy cseretbe, melly a sebesség erejével utat tör magának a sűrűbe s betoljuk a sajkát mindaddig, míg mögöttünk a kettévált nádfalat ismét úgy nem igazíthatjuk helyre, hogy bennünket egészen eltakarjon; egymással ellenkező irányban kezdjük most lesni a vizivadak jöttét; a nagy csöndességben egymásután megszólal körülünk a madársereg s űzi tőlünk az unalmat, mit különben illy mozdulatlan várakozás előidézne. Regghajnalon ugyanazon hangverseny s tán még élénkebb s vidámabb zaj hallható, mint napszállatkor. A pákász mint valamelly ragadozó állat jobbra balra forgatja fejét s kidült szemekkel lesi a vadak közeledését. A vadlúd rendesen elárulja jöttét gágogással, az e helyen gyakorlatlan vadász azonban azzal szokta megrontani mulatságát, hogy midőn a vadlibát még csak messziről látja, azonnal le nem bukik a csónakban, a vadlúd pedig megpillantván a vést, azonnal elcsap tőle; azért is mindenkinek ajánlom, hogy mihelyt a vadliba gágogását meghallja, azonnal leguggoljon vagy letérdeljen a hajóban, s inkább füleivel, mint szemeivel iparkodjék kivenni az irányt, mellyben a vadludak haladnak. Attól ismét ne tartson senki, hogy vadlúd, vagy más vad nem

jö lövésre, előre biztosítom, hogy akár húsz lövést tehet, nemcsak más vadakra, de különösen vadlibára s jól fogja teüni mindenki, ha 2—3 töltött fegyvert hoz magával, melly hiszem, a csolnakban könnyen elfér.

Ritka eset, hogy egy 3—4 tagból álló vadásztársaság üresen térjen haza, csak szeles időben ne induljon senki a rétre, mert ez megront mindent, általában kérdezze meg előbb a pákászt, hogy mire lehet vadászni s a szerint intézze dolgát.

Legközelebb május 4-kén voltam többed magammal a Sárrétjén s mindamellet, hogy kissé szeles időnk volt s két jeles vadász megfoghatlan módon, saját állítása szerint vagy 18 libát hibázott, mégis 9 darab vadlúddal s számos apróbb vaddal tért haza a társaság.

Kérdések és felszólalások.

(Nyílt tér mindenkinek.)

Szerkesztő úr! — Az utolsó egypár év alatt hazánkban több helyen „Lőverseny-egyletek“ keletkeztek, — mellyeknek hasznát a lónemesítésre vonatkozólag emlitenem sem kell; be lévén ez már sokkal nagyobb s tekintélyesb egyének által bizonyítva, mintsem igénytelen nézeteim feleslegesek ne lennének.

Mellözve tehát egészen e verseny-egyleteknek anyagi hasznát, mit a lónemesítés körül előidéz — csak mint férfias nemes időtöltés is, megérdemli, hogy azt lehetőleg előmozditsuk s ha lehet s z a p o r i t s u k.

Ez utóbbi ok épen az, melly tollat ad kezembe, hogy igénytelen soraimmal a t. közönség figyelmét felkérjem.

A honunkban alakult eddigi lőversenyegyletek Szabolcs és szomszéd megyéinktől olly távol esnek, hogy a versenyek élvezetdús lefolyásában csak kevesen vehetnek részt; — el lévén foglalva kiki gazdálkodásával, — de nem kevés akadályt gördít az utba, a most csaknem általános pénztelenség is.

Mennyire óhajtandó s élvezetes volna tehát, ha környékünkön is egy versenyegylet keletkezne, — s mily előnyös lenne a versenyeket a Hegyaljai híres szüretnek idejére tűzni ki, — midön az egész vidék mintegy ünnepies szint ölt magára s a Hegyalját a számtalan idegenek sokasága élénkíti. — Ószve lehetne a versenyt a díj agarászatokkal is kötni, mellyeknek megtarthatásáról a nyulakkal bővelkődő ismert Harangodi pusztá kezeskedik.

Nem célom magamat a tervezett lőverseny-egylet indítványozójául feltolni, de bátorkodom hinni, hogy vidékünk érdekét mozzítom elő, ha az illető urak figyelmét e tárgyra kikérem, s tökéletes hitem, hogy csak akarni kell és fényes siker koronázza a kezdeményt. —

E lapok útján, ha ez ügy élére álló főuraink egyike felkarolná ez ügyet, lehetne az összejövetelekre helyet kitűzni, hol felkéretnének a vidék urai a megjelenésre, az egylet szabályait megvitatók, — s nem kétlem, hogy már az idei szűretet nem küssé élénkítené e megalakult verseny.

Bay Bertalan.

A hazai lóversenyekről.

Mért kitűnő az angol minden nemzetek felett üzelveiben? mert sajátosság, mert eredeti; nem utánzott, nem kölcsönzött, hanem sajátosság és eredeti minden intézkedéseiben, kiállításában.

Nekünk magyarokul olly sok eredetiség, olly sok osztatlan sajátosság jutott osztályrésztül, miszerint minden egyéb nemzetek között felismerhető elkülönző jelvényekkel bírunk. Maga nyelvünk és annak alkotása, Európa minden népeitől kikerekítetten különbözik, öltönyünk van magyar, huszárunk utánozhatlan, ugy földnünk is egészséges, józan, eszes, fogékony, költészetében önálló, sajátosságos s kitűnő. Ha dolgunk jobban menne, Isten választott népe lehetnénk, a természeti tulajdonainkra özlönlött áldást tekintve!

És mégis vajmi sokban, vajmi különféle dolgokban utánzókká, merő másolökká válnak az eredetiben dús egyesek! — Mi az oka, mi lehet ennek okozója? — Tegye kezét szívére s vallja be mindenki őszintén, úgy mint azt keblének istene sugallja, hogy többet kevesebbet bűnösek vagyunk nemzeti sajátosságaink-, eredetiségünk-, épségünk ellenében!

A jelen évi lóversenyek, a legörvendeteseb tanújelei gyanánt merülnek fel a lótenyésztés és nemesítés körül nagyjaink által kifejtett erélynek félreismerhetlen előmenetelre mutatván. A legdagályosabb külföldieskedő s a legelfogultabb kebelű is kénytelen bevallani, hogy hazai lónövelésünk verseny-lovakra nézve a haladás terén áll.

A lóversenyek hasznosságáról és annak a lótenyésztésre való hatásáról sokan balvéleményekkel bírnak, különösen azt vetvén ellen, hogy a pályára idomított lovak sem lovaglásra, sem vadászatra, legkevésbé pedig kocsi- és csapattal, mert a hosszú és rendkívül gyors futásra idomítottán, növeltetvén, testalkatásuk a mindennapi használatra, a közszolgálatra elfinomodott, vagy tán épen elerőtlenedett. Azt hiszik t. i., hogy a versenyfutó lónak szikár természetűnek, vékony, hosszú, czombtalan lábúnak, lipe könnyűségű soványnak és madárreptű járásúnak kell lennie, mi a köznapi használatban kivántató széles szűgy, csontos váll, széles far, erős czombos láb, szóval az izmos, tömör alkattal merő ellentétben áll.

Az értelmesebb gazdák közül sokan illy fogalmakkal vannak eltelve s a lótenyésztés irányát látják tévesztve illy lovak-, azaz versenylovak növelésével. Azok, kik a versenylónak alkatában az erőt és rugékonyságot mellékesnek hiszik, vagy kik olly hitben vannak, hogy a versenygyepekre idomított lovak, alkatra nézve le-

hetnek vékony dongájú, hosszú lábú, fecske termetű, pók alakú állatok, igen csalód-
nak s azoknak ajánljuk az olly ménesek megtekintését, hol gyepre idomítandó lo-
vak növeltetnek. Nézzék meg az illy versenylovak telivér, félvér ivadékait s legye-
nek meggyőződve, hogy e lovak nem kizárólagosan versenyterre idomítandó, de
köznap használatnak megfelelő erős ivadékokat fognak nemzeni.

Egyébiránt tagadhatlan, hogy a versenyló és a köznap használatra való ló
egymástól lényegesen, de nem lényegében — különböző; azonban egyik-
nek nemesítése feltételezi a másiknak nemesedését s így nyugton lehet az,
ki kevésbé avatott is effélékben, mert a lónevelés nem fog a versenyek által tévutra
vezettetni, mire példa Anglia, hol a legerősebb vadász- és kocsis lovak láthatók —
mindamellet, hogy ott a versenyló tenyésztése legtöbb sikerrel foly Európaszerte.

Voltaképen nem is ez az, miről szólni kívánunk, hanem az eredetiség s
más egyéb apróbb nemzeti sajátságaink elmellőzése, mikre az illetők figyelmét tel-
jes tisztelettel irányozni ohajtjuk.

Lóversenyeinknél a látványosságnak a lelkesülésnek ke-
vés táp van adva.

Nevezetesen igen is házilag van kezelve az illető intézők eljárása, a néző kö-
zönség részvéte nincs ingerelve, nincs fokozva látványosságok, úgynevezett forma-
litások által.

Vegyük például a pesti gyepet.

A nézőhely előtt egy rácszat keríti el az egyleti tagok s más lovarok csoport-
ját, mellyen keresztül bontakozik sorban elő a pályaterre a versenyző lovas; ez
igen szép és érdekes látvány, valamint azon kis pavillon is, melly a mázsáló szoba
felett van, igen vonzó látványúl szolgál.

Futás előtt hosszú fekete táblára tüzetnek fel a számok és a lovászok nevei.
A számok jelentik, hogy mellyik szám alatt jegyzett versenyző lova fog futni; a
fel nem tűzöttekről önként értetvén, hogy bánatot fizettek, nem futnak s. t. e. A fu-
táson lovagló lovászok nevei mért vannak kiírva, nem tudjuk ^{1*)} s annál inkább lát-
szik még csak érdektelennek is, mert abból látjuk, hogy az mind angol. Nem két-
lem, hogy angol idomár legügyesebb, azt sem kétlem, hogy legjobban ismeri az esé-
lyeket a ló vezetése s egyéb eljárások körül, de azt nem képzelhetjük, hogy magyar
ember ezen mesterségre oktatható ne volna ^{2*)}; mutatja állításom igazságát az is,
hogy midőn ürlovasok versenyzése történik, megannyi magyar ül a lovon és bizony
egy angol idomár sem „angolosabb“ náluk, mikor a lovon ülnek!

Feltűzetvén azon állványra a táblák, a nézők azonnal keresik a versenylapo-
kon: ki lova millyen színű öltönyű lovászárol ismerhető fel. Csakhamar jönnek —
nem jönnek, szállingóznak elő egyenként a lovasok lovaikon; a közönség most
nézdeli az ellépő vagy elszáguldó lovakat s fogadásait, megjegyzéseit teszi az egyes
lovak kiállítására nézve. Itt tehát az érdekeltségnek van táp nyújtva, a közönség
elegendő feszültségben van s részvétellel viseltetik.

Következik az indulók felállítása a gyepen; a kezdőpont változása szerint, ott

*1—2) Lásd alább a „Válaszok és jegyzetek“ rovatában.

a hol megtörténvén az indulás, átalános a feszültség. „Ez nyer, amaz nyer, ni ni a pej, ni a sárga, már mindjárt elmarad az első, vége neki, nem mondtam? megint előrenyomult — “ S ez így tart, feszült figyelemmel kísérve, végig. Az öltözékek folytonos vita tárgya, a kék sapkás ezé, — dehogy azé, — az a sárga sapkás ezé, az meg a fekete sapkás, meg ez, meg amaz; elég az hozzá, hogy maga a futás feszülten s ingerült lázas állapotban tartja a nézőt, míg a csengetyű megzendül s a feszített futás rohammá változik.

A futás bevégezve van. A nyerő száma az állványon hagyatik, a vesztesek lebontatnak, a lovak lovasaikkal együtt visszaléptetnek s a győztes a többivel egyen sétálgat az izzasztó istáló felé, tetszés szerinti rendben és sokszor megtörtént, hogy egészen más lovat dicsértek, bámultak győztesül, mint a mellyik a pályadíjat elnyeré.

Itt van igen kevés látványosság, igen kevés formalitás tartva, úgy hogy egészen prózai, üzéri szellemet nyer a tér, míg új futás nem érkezik. — Valjon Angliában is így történik-e ez; ott is olly kevés formaságokkal megy e végbe a dolog? Nem volt szerencsénk Angolhonban látni futást, de azon szokás, hogy ott pro et contra roppant fogadások történnek a nézők között is, ellenkezőt gyaníttat!

Véleményünk szerint a győztes lónak a közönség előtt való elvezettetése vagy megállítása, vagy egy kis emelkedettebb helynek egyengetése, mellyre felvezettesék a győztes, egy egy győzelmi jelvény, melly a nyertes megismertetése végett reá azon perczen midőn visszatér, illesztessék, mintegy költészeti fényt kölcsönözne az eljárásnak s közelebb hozná azon hajdani olimpusi játékok dícséhez, mellyet üzéri hajlamú századunk olly kevéssé ismer, ámbár iránta való hajlama még most is félreismerhetlenül él benne — s ha nem léteznék, felébreszteni volna kívánatos.

Olly intézkedéseket tegyenek tehát a versenyegylet intéző tagjai, hogy ezen költészi érzelmenek lelkesítőbb kitüntetés által mentül több táp nyujtassék, mi olly annyira elanyagiasodott időnkben, bizon felettébb időszerinti dolog is volna.

Ez volt az egyik, mire nézve felszólalni kívántunk; következik a másik, „az eredetiség hiánya.“ Nem látjuk át, miért ne lehetnének lóversenyeink eredetibbek, miért ne lehetnének nemzeti sajátosságaink tükre, akkor, midőn épen ezen téren birunk minden európai nemzetektől elvált eredeti önállót fölmutatni, mi által versenyeink érdeken nyernének s már sajátosságaik által azon polczra emelkednének, miszerint magok a külsőségek is, jellemzetes, elkülönböző eredetisajátosságuk által olly fényt kölcsönöznének versenyeinknek a külföld előtt, hogy maga versenyeink kiállítására méltán magára vonná a külföld figyelmét és érdekelt-ségét. Ugyanis miért ne lehetnének a futási öltönyök magyar szabásuak, eredetiek! — A jockey öltözék igen hasonlatos lényegében a magyar nadrág és kis dolmányhoz, mellyhez ha az úgynevezett „Kappenstifi“ helyett magyar szabású színes bőrből készült sarkantyús csizma járúlna, bizon épen olly könnyű és viselhető öltözék lenne és ép olly czélszerű, mint az angol köntös, melly ellen egyébiránt semmi egyéb kifogásunk mint az, hogy nem magyar. ³⁾ A pesti gyepen, a belföldiekben általában feltétlenül behozható volna a magyar urak futárjaira nézve; külföldieknek azonban tetszésére bizatnék az eddigi viselet, melly egyébiránt elismerjük, hogy

európaiag elfogadott öltözék. De miért fogadta el Európa minden népe a verseny ezen öltözékét? mert nincsen egyéb e célra alkalmas eredetije; nekünk van, használjuk tehát; sőt ha külföldön fut magyar ló, magyar úr tulajdona: ott sem vettetem le lovarommal a nemzeti öltönyt!

A hirdetményekben használt angol műszavakból azokat, melyek teljes értelemmel a magyar nyelvben is léteznek, kihagyhatóknak és kihagyandóknak véljük, legfelebb az elfogadott műszavak, a lefordíthatlanok hagyatván meg. A többi könnyen lefordíthatókra nézve elegendőnek vélnők a magyar után zárjel alatt való bejegyzését; minők a Trial-Stakes, a Biennial Stakes, a Hack-Stakes, Handicap s több efféle európaiag ismert műszavak. Továbbá meg kell említenünk, hogy hosszabb gondolkodás után sem voltunk képesek megnyugtató okot találni arra, legnemesebb lovaink növelésénél mért van mellőzve a magyar nyelv! Furesa! lónövelés és magyar nyelv! s mégis úgy van! A behozott angol telivérek angol nevekkéll érkeznek s hogy nevökét a törzskönyvek tekintetéből is meg kell tartaniok, azt természetesnek sőt elkerülhetlen szükségesnek tartjuk. De hogy az itt tenyésztett, itt ellett, nevekedett lovak miért ne volnának nevezhetők magyar neveken, nem vagyunk képesek indokolni. ⁴⁾ Még a félvérek is angol nevekre neveztetnek el kisebb nagyobb méneseinkben. Erdély itt is kezdi törni az útát, ámbár igen csekély mérvben. Véleményünk szerint a célnak legkevesebb ártalmára, a rendnek legkevesebb zavarására nem adna okot, ha törzskönyveinkben szép magyar nevek fordulnának elő. Van históriánk, van virágos nyelvünk, mellyből a legköltőiesebb nevek kerülnének elő. Méltóztassanak az illetők becses figyelmükre méltatni eme felszólalásunkat s mi késznek nyilatkozunk szebbnél szebb és hangzatosabb nevek jegyzékével előállani szükség esetében. — S ha majd a lónövelés olly lábön állandó honunkban, hogy a külföld is megszokja respectálni lovainkat, vele együtt az eredeti magyar név is átmegyén az európai világ piaczára s emlegetve lesz csak úgy, mint most az angol elnevezések.

Félek, igen félek, hogy rám kiáltják a purismus átkát!

Pedig ha minden legkisebbet purizmusnak ítélve elhanyagolunk, nagyobbakba — mert nagyobbak, mert nehezebbek — belefogni nem mertünk, vagy ez idő szerint nem is foghatunk, úgy körben tévelygők leszünk s azon vesszük észre magunkat, hogy semmit sem tevénk magunkért, a midön mástól mit is várhatnánk!?

Miután a lóversenyek semmiesetre sem csupán fogadási futtatások, hanem a lónemesítést célozzák, véleményünk szerint a lótenyésztés minden kívánalmaira és annak minden nemére ki lehet, sőt ki kell terjeszkedniök. Hogy ez így van, a versenyegyletek különböző kitűzött futási propositiói tanusítják, mert van vadász-, akadály-, ugrató- s több efféle verseny. Azon véleményben vagyunk, hogy a pesti gyepnek sem szolgálna kisebbitéseül, ha nem csupán a sebes, erős futás versenyét, de a ló egyéb practicus idomítását kitüntető versenyeket is meghonosítaná körében. Nézetünk szerint lennének díjak legjobban lovagolt, betanított, szelidített nyerges lovakra — legjobban idomított, négyesbe és kettesbe vagy egyesbe fogott kocsilovakra, sebesen ügető háta- és hámosokra. Igen érdekes volna ezen verseny, mert az állatoknak a köznapi használathoz történt legjobban sikerült idomi-

tása tűnnék ki s méltó jutalmat nyerhetne olyl fogat, mellyel nyolczasokat sebes tügetve, kitéréseket előre és hátra, gyors és könnyü mozdulatokat legügyesebben s legszebben lehetne tenni.

Hátaslovak elővezetése s lovaglása, mellyből annak tanultsága, szelíd és engedelmes menése kitünjék, igen érdekes volna azokra, kik a lovaglást mint lovaglást vadászati vagy egyéb tekintetből kedvelik.

A ló nevelésétől igen sok függvén, annak szabad mozgása, könnyü vagy nehezebb járására nézve, az tügetőverseny igen érdekes lenne a szenvedelmes kocsi-sok, de egyéb lókedvelőkre nézve is. Miután a lónak a gyakorlati téren történő használata mindezen miveletekben nyilatkozik legjobban, annak jó, használható és kényelmes, alkalmas voltát a növelésig lehetővén visszavezetni, a lötenyésztésre nézve csak olyl fontos eme verseny, mint maga a fő, a sebes futás, a futtatás. Nem tudom, nem utasítatunk e eme propositiónkkal a gazdasági kiállításokra. — Nézetünk szerint kiállítás tárgya gazdasági tekintetben lehet ugyan ló, de mindenesetre csak növelése, tenyésztése tekintetéből. Idomítása, használása tekintetéből a versenyegyletek körébe, a lovarok itélete alá tartozik. A lónak az életben történni szokott minden alkalmazásának tökéletesbitése ezen térre tartozván, mi egyenesen a lóversenyek körébe tartozónak vélünk minden olyl miveletekben való versenyzést, mellyben a lónak applicatív idomítása kiderül.

Ha azon választ nyernők, hogy mindez másutt is így szokott lenni, hogy csak versenyfutás s más egyéb nem tartozik e helyre, úgy egyszerűen azt kérdjük, — hát nekünk nem szabad, ha valami újabbat helyesebbnek ismerünk el, vagy itélünk, kezdeményezni, indítványozni, életbe hívni?

A mezei gazdák versenyére legyen szabad kifejeznünk véleményünket, miszerint azt minden czél- és haszon nélkülinek tartjuk.

Vizsgáljuk a dolgot elfogulatlanul s be fogjuk látni, hogy a mezei gazdák versenye illy modorban nem egyéb téveszménél, vagy a közönség mulattatására kigondolt tréfánál. Ugyanis a bebocsátott mindenféle lovak között ritkán vagy tán soha olyl ló nem nyert még, minőt az ezen czím alatt érdekeltetni kívánt, a mezei gazdák versenyén kitüntetni vagy jutalmazni akarna az egyesület. Mezei gazdának czél-szerű, jó, derék, erős, használható, jól tartott, nevelt, táplált lova illy futásban nem lehet első, pedig az egyesület illy lovat kívánna jutalmazni, kitüntetni s tévesztve czélját, holmi kinyúlt, szikár agarászlovak nyerik a díjat s mi természetesebb, mint hogy azon mezei gazdák azt hiszik, hogy bizony illyen lovat kell hát növelni; vagy ha a nyertes lovat jól körülnézik, azon gondolatra jönnek, hogy bizony azon urak nem tudják, mellyik a jó ló, mi szintén igen nagy hiba volna.

Nehogy félreértessem az illetők által, meg kell jegyeznem, hogy a mezei gazdák versenyét nem megszüntetni, hanem gyakorlati irányban szervezni, rendeztetni ohajtom.

Vegyék az illetők szívesen figyelmökbe az előadottakat s adjanak versenyek rendezéséhez több látványosságot, kísértsek meg a mennyire erőltetés nélkül kivihető lenne, az eredetiség jellegét tütni hazai versenyekre; tárgyalják azon ohajtásunkat, hogy a lóversenyek, a lónak mindennemü applicatiójára serkentőleg tüntes-

sék fel versenyek után azok idomítását, nemesak futás,- hanem a közélet mindenmü használatában is.

Mindezen óhajtasainkat azzal véljük főleg indokolhatni, hogy eként a közérdek is nagyobb mértékben lesz a versenyekhez kötve, tágitva köre s népszerűsítve az ügy, mellynek bajnokául avatta magát

Visonta!

Válaszok és jegyzetek.

Visontai úr főnbbi „A hazai lóversenyekről“ czímű cikkének némelly pontjaira felelni a pesti lovaregylet titkára felhíva érezte magát; fennmaradván a tér más oldalról is beérkezhető válaszok és jegyzetek számára.

1) Miért vannak a lovaszok nevei a fekete táblára kitűzve? — A verseny sikere, habár legnagyobbbrészt a futó sebességétől s jó állapotától, de némi részben a rajta ülő lovar ügyességétől is függ. Angliában rögtön növekedik a ló győzelmi esélye a közönség előtt, ha ez Charltont vagy Flatmant, Fordhamet, vagy Wellst látja rajta ülni. Kisebb mérvben így van ez nálunk is. Csak egy példát. Ha az Eszterházy díjban Sultánát Aspinall és Jennyt Henry lovagolja (s nem megfordítva, mint történt) minden valószínűség szerint Sultana lett volna nyertes, melly azonban így a fiatal kis Henry elfogultsága miatt a díjtól elesett. A részvényeskör avatottabb ismerői előtt tehát koránsem érdektelen annak előre tudása, mellyik lovat mellyik jockey lovagolja — s ezek nevei ezért jelennek meg a telegraf-táblán.

2) Képezhető-e magyar ember idomárrá vagy lovarrá? — V. úr nem képzelteti, hogy ne volna azzá képezhető s mi is meg vagyunk győződve, hogy nagyon is képezhető. Az alföldi puszták fia, kinek „télen nyáron pusztán az ő lakása“ születtett lovar és idomár a maga nemében; s ha ő a ménesből ma kipányvázott szilaj csikót s zörén úgy megüli, mint senki jobban, miért ne tanulhatná meg az angol nyeregben ülés és a versenytéren kellő viselet ügyességét, miért ne képezhetné magát idomító istállóokban olly szakemberré, ki az angol trainert pótolhassa? De menjünk át a hypothesisek teréről a tényekére. A pesti versenyek második napján gróf Wenkheim Rudolf Cigarette kanczája az „ivadékversenyt“ s egy órával később a „Hazafi díjat“ nyerte. E hazánkban nevelt lónak erős állapota közbámulás tárgya volt s még a „genus irritabile jockeyorum“ is bevallotta, hogy e négy éves kancza idomítása legnagyobb dicséretre méltó. E méltánylat Söröss magyar idomárt illette — s ezzel a főnbbi kérdéshez, mint mondani szokás, nem kell com mentár.

Ohajtandó volna azonban, hogy a magyar lovar*) ne csak kivételes eset legyen, hanem általánossá váljék s e foglalkozás sok földinknek új kereset- és tizlet-

*) Jockey : lovar; gentleman jockey : úrlovar; Kunstreiter : mülovar Reiter : lovas; Ritter : lovag; S'allknecht : lovasz.

ágot nyújtson. Egyes tenyésztőktől kivánni alig lehet a kezdeményezést, vagy is azt, hogy egy első kísérővel koczkáztassa a verseny sikerét tapasztalt angol lovarok ellen; hanem véleményünk szerint itt a lovaregyletek tehetnének valamit, meghatározván például, hogy bizonyos versenyben csak magyar lovar lovagolhat, más versenyekben pedig a magyar lovar három, négy vagy öt font teherkönnyebbségben részesül. Ez biztatólag hatna magyar lovarok alkalmazására s a versenyek népszerűsége is nyerne, ha a telegráf-táblán Kis Péter, Nagy Pál, Kovács, Molnár s t. e. nevek állanának.

3) Lehetne-e a lovaröltözék magyar szabású? — Határozott hitünk szerint: nem. A jockey-öltözék nem annyira angol-, mint specifice üzletöltözéknek nevezhető, melly t. i. a használatnak és a czélnek legjobban megfelel. Illyen például a bányász vagy a szakács öltözéke, melly sehol sem hord nemzeti-ségi jelleget, mert ez foglalkozását gátolná, hanem mindenütt az üzlethez alkalmazott s egyenlő. Ha egyébiránt a jockeykre magyar öltözéket lehetne szabni, ennek senki sem örülne jobban, mint mi; a magyar viselet azonban a legalkalmasabb öltözékekkel sehogyszem lenne összhangzásba hozható s vagy az izlés vagy az alkalmazás rovására esnék valami. Nem hihetem t. i., hogy a mostani szarvasbőr nadrágot és könnyű kis sapkát versenyfutásnál egyéb kelméű nadrággal és magyaros kucs mával helyettesíteni lehessen. Ez utóbbit a lovar az első $\frac{1}{8}$ mfd előtt elveszíténé, mi még baj se volna, mert ellenzője nem levén, úgy sem szükséges; az elsőbe pedig, miután a testhez és nyereghez nem lapul úgy, mint a szarvasbőrből készült s így a sebes futásnál kellő biztos ülésre nem olly alkalmatos — az illy nadrágba talán jockeyt sem lehetne kapni. De hiszen ezek ellen V. úrnak sem volt kifogása; sziveskedjék már most a színes magyar kordoványesizmához szarvasbőr nadrágot, erre dolmánykát képzelni (mellynek bármilly kurta allját a szél egyre fogná hátra lebegtetni, a lovar nagy alkalmatlanságára) s a dolmányos lovar fejébe ismét sapkát tenni — és készen lesz a torzkép. Azt nem is számítva, hogy a kényelmes Kappentstiblibe és a kurta penczlibe ép úgy bele fér a kis Henry vagy Powlett, mint Jackson vagy Lowe; mig az inkább testhez álló magyar szabású öltözék az egyiknek kényelmetlen szoros lehetne, mig a másokról lógna. Pedig az, hogy ki fogja e vagy ama lovat ülni, a verseny előtt sokszor csak félórával dől el.

4) Az itt ellett lovak miért ne volnának nevezhető magyar neveken? — Erre csakugyan nincs ok; mert talán az, hogy a csikó elnevezése többnyire az anyakanczát ismerő s mindkettővel foglalkozó angol idomár befolyásával történik s olly névre esik a választás, mellyet az angol jockey is tudjon kiejteni — nem elég erős. A németek e részben erélyesebbek; náluk évről évre szaporodik a német telivér lónév, például: Mitternacht, Verzug. Sechsunndsechzig, Naseweis, Erlkönig, Kartoffel, Rothhaut, Trumpfdame, Siegfried, Dudelsack s a t. — Nálunk is volt és van már néhány, mint Hármás, Bolondeb, Gombóc, (ez utóbbi ló diadalát a „Nákó díjban“ a közönség azért tapsolta meg olly nagy örömmel, mert magyar a neve) s reméljük, hogy a magyar nevek divatba jönnek.

Új aláírások.

A „nemzeti díjra“

Gr. Szápáry Gyula 3 arany

Az „asszonyságok díjára“:

Gr. Nákó Kálmáné	10 arany
Bencsik Györgyné	2 „
Gr. Königsegg Gusztávné	8 „
Gr. Festetics Györgyné	10 „
Gr. Erdődyne sz. Oettingen	5 „
1859 től gr. Teleky Jozephine	5 „

Nyílt posta.

Ny. Zerdahelyre, Z. I. úrnak. — Vörös-Berény.

Verebélyre, B. E. úrnak. — Vettük következő tartalmú levelét: „A „vasárnapi újság“ 26-ik száma egy szomorú esetet közöl, melly szerint f. é. június 4-én Nógrád megyei Verőcze helység határában fekvő Migazziburgban egy alvadász nejét agyonlőtte, saját életének is véget vetett s őt gyámoltalan árvát hagyott maga után. Méltányos, hogy a magyar vadászvilág meghallja ezen árvák síró hangjait és segedelmeikre — kiki módja szerint, adakozzék. Részemről 2 pfttal járulok a segélyezéshez, azon jó reménnyel, hogy e kezdeményezés nagyobb összegre fog felnőni. — Jun. 28. 1858. — Balogh Elek.“ — A le élbe zárt 2 pftot, más kettővel megtoldva, kézbesítés végett az illető hatóságnak szolgáltatjuk át.

Eladó lovak.

Döry Miklós úrnál Zombán — Tolnától 1 $\frac{1}{2}$ órányira.

Angol és arab lovakból 25 év óta szaporított ménes gazdasági tekintetből kisebbítettven, több anyakancza, úgy szintén 1. 2. 3. és 4 éves telivér és félvér mén kancza és herélt csikók eladandók.

Gróf Dessewffy Emilnél, Sz.-Mihályon, a tizza-löki gőzhajói állomástól $\frac{3}{4}$, a debreczeni vasúti állomástól 5 órányira.

Egy betanított öt éves négyes pej fogat. Értekezhetni a tulajdonossal; utolsó posta Nyíregyháza.

Lónyay Józsefné Batthyány Karolina grófné ménese Kis-Kágyán (Bihar megye) 3 órára Nagyváradtól.

2 darab 5 éves mén, 11 darab anyakancza. 4 darab csikó, ellett 1855-ben. 5 darab ellett 1856-ban — 2 darab 1857-ben — 10 darab 1858ban, és 2 darab 5 éves hámos ló.

Ezen ménes 30 év óta nagy-károlyi és körös-ladányi telivér mének ivadékaiból származott. Az árak a hely színén megtudhatók.

Lóverseny-határnapok:

K o l o z s v á r, j u l. 26. és 27. P a r d u b i t z, o c t. 8. és 9.
S z. - F e j é r v á r, a u g. 21. A r a d, o c t. 24. és 25.
T. - S z. - M i k l ó s, s e p t e m b e r. 26.

Nevezési zárnapok:

- Julius 24.** — K o l o z s v á r: Asszonyságok dija. (L. 9. sz.) — Akadályverseny. (L. 14. sz.)
Julius 25. — K o l o z s v á r: Vadászdij. (L. 9. sz.)
Aug. 1. — P e s t: Ivadékverseny 1851., 1862., 1863. (L. 1857. 20. sz.) — S z. - F e j é r v á r t a mezei gazdákét kivéve valamennyi versenyre. (L. 1858. 14. sz.)
Sept. 5. — T. - S z. - M i k l ó s: a mezei gazdákét kivéve valamennyi versenyre. (L. 1858. 10. sz.)
Oct. 1. — P a r d u b i t z: Akadályverseny. Trial-Stakes. (L. 6. sz.) — A r a d: Császári dij. Bohus dij. Tétverseny. Asszonysági dij. Elegyverseny. (L. 18. sz.)
Oct. 16. — A r a d: Akadályverseny. Blaskovits István akadályversenye. (L. 18. sz.)

Kérelem előfizetőinkhez.

Lapjaink féléves rendes előfizetőinek, habár a július-decemberi második félévre szóló előfizetést még nem küldték be, e második félév jul. 10-ki első (19-ik) számát olly kérelemmel küldjük meg, hogy ha lapjainkat tovább tartani nem szándékoznának, a jul. 19-ki számot a czímszalaggal visszaküldeni méltóztassanak; a jul. 10-ki 19-ik szám elfogadását az előfizetés folytatásának tekinti s a félévi 5 pft dijjel beküldését kéri

a „**Vadász- és Versenylap**“ kiadó hivatala.

T A R T A L O M:

Vízi vadászat a Sárréten. (Vége.) — Kérdések és felszólalások. — Válaszok és jegyzetek. — Aláírás: a „nemzeti dijjá” és „asszonysági dijjá”. — Eladó lovak. — Lóverseny-határnapok. — Nevezési zárnapok. — Kérelem előfizetőinkhez.

Megjelen a lap minden hó 10. 20. és 30-án egy iven. Előfizetést elfogad a szerkesztőség Pesten (Szervita-tér 3 sz. 2-ik em.) egész évre 10, félévre 5 fittal pp. Az 1857-ik évi első évfolyam teljes példánya kapható 6 ft. 24 kron p. p.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő Bérczy Károly.

Pest, 1858. Nyomatott Emich Gusztávnál.